

8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN OKUMA ALIŞKANLIĞINA YÖNELİK TUTUMLARININ TÜRKÇE DERSİ ÖZ YETERLİK ALGILARI İLE İLİŞKİSİ

Berna ÜRÜN KARAHAN*

Geliş Tarihi: Eylül, 2017

Kabul Tarihi: Kasım, 2017

Öz

Türkçe dersi dil becerilerinin öğretildiği en temel derstir. Okuma becerisi ise bireyin bilgiye ulaşmasında kullandığı en hızlı ve ekonomik yoldur. Daha da önemlisi bu beceri bireyin hayatı boyunca edindiği başarıların da önemli oranında etkili olacaktır. Bu nedenle bu beceri ve Türkçe dersine yönelik algının incelenmesi önemlidir. Çalışmada 8. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıklarına ilişkin tutumlarının Türkçe dersi öz yeterlik algıları ile ilişkisi üzerinde durulmuştur. Veriler Gömleksiz tarafından geliştirilen ve Balcı tarafından yeniden düzenlenen “Kitap Okumaya Yönelik Tutum Ölçeği” ile Durukan ve Maden tarafından geliştirilen “Türkçe Dersi Öz Yeterlik Algısı Ölçeği” ile toplanmıştır. Çalışmanın örneklemini Kars ilinde çeşitli ortaokullarda 8. sınıfta öğrenim gören 97 öğrenci oluşturmuştur. Elde edilen verilere göre öğrencilerin Türkçe dersi öz yeterlik algıları ile okuma alışkanlıklarının orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Bunlara ek olarak öğrencilerin Türkçe dersi öz yeterlik algıları ile okuma alışkanlıkları arasında pozitif ve negatif yönde ilişkiler olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Türkçe dersi, öz yeterlik algı, okuma alışkanlığı, ortaokul.

THE RELATIONSHIP BETWEEN 8th GRADE STUDENTS' ATTITUDES TOWARDS READING HABIT AND SELF-EFFICACY PERCEPTION ON TURKISH LESSON

Abstract

Turkish lesson is the most basic one in which linguistic skills are thought. Reading skill is the quickest and the most economical way for individual to access information. More importantly, this skill will be effective in considerable amount of success acquired by individual during life time. Therefore, it is important to investigate the perception towards this skill and Turkish lesson. The present study focused on the relationship between attitudes of 8th grade students towards reading habits and their self-efficacy perception on Turkish lesson. The data were collected by using “Attitude Scale Towards Reading Habit” developed by Gömleksiz and revised by Balcı and “Turkish Lesson of Self-efficacy Perception Scale” developed by Durukan and Maden. The sample of study consisted of 97 students attending 8th grade at various secondary schools in Kars province. According to the obtained data, self-efficacy perception of the students on Turkish lesson and their reading habits were determined to be moderate. In addition, there were positive and negative correlations between self-efficacy perception of the students on Turkish lesson and their reading habits.

Keywords: Turkish lesson, self-efficacy perception, reading habit, secondary school.

* Yrd. Doç. Dr.; Kafkas Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi ABD, urunkarahan@gmail.com.

Giriş

Okuyan ve kendini geliştiren bir neslin oluşturduğu toplumlarda kalkınma ve başarı kaçınılmazdır (Epçaçan, 2013). “Okuma, çağdaş olmanın ölçütlerinden birisidir. Çağdaş, yaratıcı, yapıcı ve özgür düşünceye sahip, üretken, eleştirel bakan bireylerden oluşan bir toplum olmak, okuma bilinci aşılınmış bireylerle mümkündür. Çünkü toplumun gelişmelere ve değişmelere uyum sağlaması, bu bilincin sağlanması ile söz konusudur” (Bircan ve Tekin, 1989: 393). Özellikle eğitim süreci ve sonrasında okuma ile ilgili başarı gösteren bireylerin zaman içinde de başarılı oldukları gözlemlenmiştir (Uzunçakmak, 2005). Bu durum bireylerin okumayla ilgili beceri edinimlerini ve okumaya yönelik duygu ve düşüncelerini gündeme getirmiştir.

Okuma bireyin eğitim sürecinde ve sonrasında ihtiyaç duyduğu önemli bir beceridir. Bu nedenle bu becerinin alışkanlık hâline getirilmelidir. Ancak okuma da her beceri gibi bireyin kendisiyle ve süreçle ilgili bir kavramdır. Bireyin okumaya yönelik tutumu ve okumayla ilgili öz yeterliği bu becerinin başarıya ulaşması için oldukça önemlidir. Zira bireyin bir işi yapabilmesi ile ilgili kendine olan inancı ve güveni, o beceri ile ilgili sonuçları da etkiler.

“Okuma becerisi öğrencilerin sağlıklı bir öğrenme süreci geçirmeleri ve sağlıklı bir yaşam sürmeleri için öğrencilerde bir alışkanlık olarak kazandırılmalı, öğretmenlerin bunu gerçekleştirmek için olağanüstü gayret sarf etmeleri gerektiği unutulmamalıdır” (Epçaçan, 2013: 211). Her beceride olduğu gibi bu beceri de bir süreci kapsar. Bu süreç öğrenci, öğretmen ve okul-aile gibi birçok unsurdan oluşur. Okumadan elde edilen sonucun başarılı olması bu unsurların birbiriyle sağlıklı iletişim halinde olması ve çaba göstermesiyle ilgilidir. Ancak okuma ve anlama öğretim sürecinden sonra da karşımıza çıkan kavramlardır. Bunların sağlıklı bir şekilde yaşam içinde de aktif olması gerekir. “Eğitim sürecinin ilk basamağında edinilen okuma becerisine tüm bireyler sahip olmakla birlikte, tüm bireylerin bu beceriyi yaşam içerisinde aktif ve etkili biçimde kullanabildiklerini söylemek pek mümkün değildir” (Karasakaloğlu, Saracaloğlu ve Özelçi, 2012: 405).

İşte alışkanlık ve okuma alışkanlığı bu nedenle üstünde durulması gereken kavramlardır. Unutulmamalıdır ki okumaya yönelik olumlu duygu ve düşünce geliştirmiş olan bireyler okumayı sever ve bunu bir külfet olarak görmezler. İşte bu bireylerin okuma becerisi edinimi ve okumaya yönelik alışkanlık kazanma durumları da diğerlerine oranla daha olumlu olur. “Okuma etkinliğini istekli biçimde sürdürme becerisine okuma alışkanlığı denir” (Gündüz ve Şimşek, 2011: 15).

Öz yeterlik ise, “insanların belli bir performansla ulaşabilmelerini sağlayacak eylemleri örgütleme ve sergileme becerileri ile ilgili yargılarıdır” (Saracaloğlu, Karasakaloğlu ve Gencel,

2010:266). Yani öz yeterlik bireyin neyi ne kadar yapabileceğini bilmesi ve bu bilgiyi beceri ediniminde işe koşmasıdır denebilir. “Öz-yeterlik algıları, bireyin bir davranışı, işi ya da öğrenme görevini gerçekleştirip-gerçekleştiremeyeceğinden bağımsızdır ve bireyin eyleme geçmeden önce kendini konu ile ilgili ne kadar yeterli gördüğü ile ilgilidir” (Bandura, 1997, akt. Topal ve Akgün, 2015: 345). Zimmerman (1995) ise öz yeterlik algısını, bir işin, davranışın ya da durumun sonucunu etkileyebilecek, bireylerin becerileri değil bu beceriler ile ilgili ne kadar yetkin olduklarıdır diye açıklamaktadır. Yani bireylerin bir işle ilgili ne ya da ne kadar yapabilirim? Sorusunun cevabı mutlaka öz yeterlik algı düzeyini içerecektir. Zira olumlu motivasyon, öz yeterlik başarıyla sonuçlanabilecekken, olumsuz öz yeterlik başarısızlıkla sonuçlanacaktır (Bandura, 1997).

Yukarıda ifade edilenler ışığında okumanın oldukça elzem bir ihtiyaç olduğu bu nedenle doğru öğrenilmesi ve süreç içinde kullanılabilir hâle getirilmesi, okumaya yönelik alışkanlığın geliştirilmesi ile ilgilidir. Okuma alışkanlığı denince akla ilk gelen Türkçe dersi. Aslında bu becerinin tüm derslerde kullanıldığı ve tüm derslerde kazandırılması gerektiği vurgulanmalıdır. Dilin ve becerilerinin öğretildiği Türkçe dersine yönelik olumlu öz yeterlik, beceri kazanımı ve geliştirilmesi içinde oldukça önemlidir. Bu durum okumaya yönelik öğrencilerin tecrübeleri ve okuma ile ilgili olumlu ya da olumsuz duygu ve düşüncelerine dikkati çekmiştir. Zira okuma ile ilgili olumlu tutum geliştiren öğrencilerin Türkçe dersine yönelik öz yeterlik düzeylerinin de olumlu olacağı düşünülmektedir. Tüm bunlara göre bu çalışmada amaç ortaokulun son sınıfında okuyan 8. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıklarına ilişkin tutumları ve Türkçe dersi öz yeterlik algılarının tespitidir. Literatürde ifade edilenlere göre okuma alışkanlığı ve Türkçe dersine yönelik öz yeterliğin araştırılmaya değer kavramlar olduğu düşünülmektedir.

Yöntem

Araştırma modeli

Bu araştırma, 8. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıklarına ilişkin tutumları ve Türkçe dersi öz yeterlik algılarının tespitine yönelik olarak korelasyonel araştırma modelinde gerçekleştirilmiştir. “Korelasyonel araştırma; iki ya da daha fazla değişken arasındaki ilişkileri belirlemek ve neden-sonuç ili ilgili ipuçları elde etmek amacıyla yapılan araştırmalardır” (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2011: 14).

Evren ve örneklem

Araştırmanın örneklemini; 2016-2017 eğitim-öğretim yılında ortaokul 8. sınıfta okuyan 97 öğrenci oluşturmuştur. Öğrencilerin demografik özellikleri ile ilgili bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Örneklem grubunda yer alan öğrencilerin demografik özellikleri

Demografik Özellikler	Frekans (f)	Yüzde (%)	
Cinsiyet	Kız	47	48.5
	Erkek	50	51.5
	Toplam	97	100.0
Yaş	1(12)	25	25.8
	2(13)	72	74.2
	Toplam	97	100.0

Veri toplama araçları

Kitap okuma alışkanlığı ölçeği: Ölçek, Gömleksiz (2004) tarafından üniversite öğrencilerine yönelik olarak geliştirilmiş ve Balcı (2009) tarafından 8. sınıf öğrencilerine yönelik düzenlemeler yapılmıştır. Ölçeğin orijinalinden elde edilen sonuçlara göre 5’li likert yapıdaki ölçek 21’i olumlu, 9’u olumsuz 30 tutum cümlesinden oluşmaktadır. Tutum ölçeğindeki maddelerin faktör yükleri 0.36 ile 0.63 arasında değişen tek boyutlu bir ölçektir. Cronbach Alpha güvenilirlik formülüyle hesaplanmış ve güvenilirlik katsayısı .88 bulunmuştur. Faktör analizi sonucunda tek boyutta toplanan maddelerin alt boyutlarını belirleyebilmek için döndürülmüş faktör analizi yapılmıştır. Ölçeğin alt boyutları ifade eden faktörlerinin güvenilirlik katsayıları .70 ile .79 arasında değişmektedir. 30 maddeden oluşan tutum ölçeğinden alınabilecek en yüksek puan 150, en düşük puan 30’dur. Gömleksiz (2004) tarafından geliştirilen ölçek Balcı (2009)’un çalışmasında kullanılmadan önce bazı ifadelerde anlaşılabilirliği artırmak ve üniversite öğrencileri üzerinde denenerek geliştirilen ölçeğin ilköğretim 8. sınıfta kullanılabilirliğini ölçmek amacıyla bazı düzeltmelere gidilmiş ve yeniden güvenilirlik analizi yapılmıştır. Ölçeğin güvenilirliğini ve iç tutarlılığını belirlemek amacıyla yapılan güvenilirlik hesaplamasında ölçeğin bütünü Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı .92 olarak belirlenmiştir. Ölçek 6 alt boyut ve 30 maddeden oluşmuştur. Bu alt boyutlar sevgi, alışkanlık, gereklilik, istek, etki, yarar, Bu sonuçla ölçeğin güvenilir bir ölçek olduğunu söylemek mümkündür.

Türkçe dersi öz yeterlik algısı ölçeği: Ölçek Durukan ve Maden (2012) tarafından geliştirilmiştir. 5’li likert yapıya sahip olan ölçek toplamda 40 madde ve 5 alt boyuttan oluşmaktadır. Bu boyutlar ders sürecine yönelik ön yargılara kapılma, performans gösterme ve yardım etme, konuları anlayamamaktan korkma ve endişelenme, çalışmayı, araştırmayı sevmeye ve kendine güvenme olarak tespit edilmiştir. Ölçeğin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı .89 olarak belirlenmiştir.

Bulgular ve yorum

Çalışmada 8. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıklarının Türkçe dersi öz yeterlik algıları ile ilişkisi çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. Bu doğrultuda önce öğrencilerin okuma alışkanlıkları ve Türkçe dersi öz yeterlik algılarının ne düzeyde olduğunu tespit edebilmek amacıyla ortalama değerlere bakılmıştır. Bulgular Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Ortalamalar

Değişkenler	N	\bar{X}	Ss
Kendine güvenme (kg)	97	22.37	4.09
Çalışmayı, araştırmayı sevme (ça)	97	22.38	3.00
Konuları anlayamamaktan korkma ve endişelenme (ka)	97	16.47	6.89
Performans gösterme ve yardım etme (pg)	97	10.27	1.84
Ders sürecine yönelik ön yargılara kapılma (ds)	97	26.95	8.65
Okuma alışkanlığı toplam	97	123.57	180.4

Tablo 2 incelendiğinde Türkçe dersi öz yeterlik algı ölçeğinin “kendine güvenme” alt boyutundan alınabilecek en yüksek puan 35, en düşük puan ise 7’dir. Ortalamalara bakıldığında öğrencilerin ortalamalarının orta düzeyde olduğu söylenebilir. Ölçeğin “çalışmayı, araştırmayı sevme” alt boyutundan alınabilecek en yüksek puan 30, en düşük puan ise 6’dır. Bu durumda ortalamalara bakıldığında öğrencilerin ortalamalarının iyi düzeyde olduğu söylenebilir. “Konuları anlayamamaktan korkma ve endişelenme” alt boyutunda ise alınabilecek en yüksek puan 40, en düşük puan ise 8’dir. Ortalamalara bakıldığında öğrencilerin ortalamalarının kötü düzeyde olduğu söylenebilir. Ölçeğin “performans gösterme ve yardım etme” alt boyutundan alınabilecek en yüksek puan 15, en düşük puan ise 3’tür. Bu durumda ortalamalara bakıldığında öğrencilerin ortalamalarının iyi düzeyde olduğu söylenebilir. “Ders sürecine yönelik ön yargılara kapılma” alt boyutundan alınabilecek en yüksek puan 75, en düşük puan ise 15’tir. Ortalamalara bakıldığında öğrencilerin ortalamalarının kötü düzeyde olduğu söylenebilir. “Okuma alışkanlığı” ölçeğinden alınabilecek en düşük puan 30, en yüksek puan ise 150’dir. Bu durumda ortalamalara bakıldığında öğrencilerin ortalamalarının iyi düzeyde olduğu söylenebilir.

Çalışmada okuma alışkanlığı ölçeği ile Türkçe dersi öz yeterlik algı ölçeğinin alt boyutları (kg, ça, ka, pg, ds) arasındaki ilişkilerini incelemek amacıyla Pearson korelasyon katsayıları hesaplanmıştır. Bulgular Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3: Korelasyonlar

Değişkenler	2	3	4	5	6
1. ds	-,135	,435**	-,531**	-,159	-,836**
2. pg		-,426**	,430**	,222*	,375**
3. ka			,480**	-,190	-,820**
4. ça				,404**	,648**
5. kg					,254*
6. okuma alışkanlığı					

**p<.01, *p<.05

Korelasyon katsayıları incelendiğinde, okuma alışkanlığı ile Türkçe dersi öz yeterlik algı arasında yüksek düzeyde negatif yönde bir ilişki olması dikkat çekmektedir. Tabloya göre okuma alışkanlığı ile Türkçe dersi öz yeterlik algı ölçeğinin alt boyutlarından olan “kendine güvenme” arasında pozitif yönde orta düzeyde bir ilişki olduğu görülmektedir ($r = ,648^{**}$). Diğer yandan Türkçe dersi öz yeterlik algı ölçeğinin alt boyutları arasında pozitif yönde zayıf düzeyde ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bu ilişkiler ölçeğin alt boyutlarından “konuları anlayamamaktan korkma ve endişelenme” ile “çalışmayı, araştırmayı sevme” arasında ($r = ,480^{**}$), “ders sürecine yönelik ön yargılara kapılma” ile “konuyu anlayamamaktan korkma ve endişelenme” arasında ($r = ,435^{**}$), “performans gösterme ve yardım etme” ile “çalışmayı, araştırmayı sevme” arasında ($r = ,430^{**}$), “çalışmayı, araştırmayı sevme” ile “kendine güvenme” arasında ($r = ,404^{**}$) olduğu, bunlara ek olarak Türkçe dersi öz yeterlik algı ölçeğinin alt boyutlarından “performans gösterme ve yardım etme” ile “okuma alışkanlığı” arasında ($r = ,375^{**}$) ve “kendine güvenme” ile “okuma alışkanlığı” arasında ($r = ,254^{*}$) pozitif yönde zayıf düzeyde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca “performans gösterme ve yardım etme” ile “kendine güvenme” arasında da ($r = ,222^{*}$) pozitif yönde çok zayıf düzeyde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Tabloda dikkati çeken bir diğer husus da “okuma alışkanlığı” ile Türkçe dersi öz yeterlik algı ölçeğinin alt boyutlarından “ders sürecine yönelik ön yargılara kapılma” arasında ($r = -,836^{**}$) ve yine okuma alışkanlığı ile “konuları anlayamamaktan korkma ve endişelenme” arasında ($r = -,820^{**}$) yüksek düzeyde negatif yönde bir ilişki olmasıdır. Son olarak Türkçe dersi öz yeterlik algı ölçeğinin alt boyutları olan “ders sürecine yönelik ön yargılara kapılma” ile “çalışmayı, araştırmayı sevme” arasında ($r = -,531^{**}$) orta düzeyde negatif yönde bir ilişki olduğu, “performans gösterme ve yardım etme” ile “konuları anlayamamaktan korkma ve endişelenme” arasında ($r = -,426^{**}$) zayıf düzeyde negatif yönde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Değişkenlerin birbirlerini yordayıp yordamadığını tespit etmek amacıyla çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Bulgular Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4: Çoklu doğrusal regresyon analizine göre okuma alışkanlığını yordayan değişkenler

Değişkenler	β	F	R	R ²	p
ds	-,570				
pg	,432*				
ka	-,519				
ça	,376*				
kg	,130*				
yaş	,713*	347,05	,982	,962	,000
cinsiyet	-,553				

*p<.05

Tablo 4'te çoklu doğrusal regresyon analizi sonucunda elde edilen veriler incelendiğinde ,000 olan p değeri regresyon modelinin anlamlı olduğunu göstermektedir. Tabloda “performans gösterme ve yardım etme”, “çalışmayı, araştırmayı sevme”, “kendine güvenme” alt boyutları ile “yaş” değişkeninin okumaya alışkanlığını anlamlı olarak yordadığı görülmektedir. R² değerine bakıldığında okuma alışkanlığının 96%'lık kısmının (R²=,96) bu değişkenler tarafından yordandığı anlaşılmaktadır. Standartlaştırılmış regresyon katsayılarına bakıldığında okuma alışkanlığının yordayıcısı olarak birinci sırada “yaş” değişkeni gelmektedir (β = ,713). Ayrıca “performans gösterme ve yardım etme” (β = ,432), “çalışmayı, araştırmayı sevme” (β = ,376), “kendine güvenme” (β = ,130) de okuma alışkanlığının yordayıcısıdır. Bu sonuca göre okuma alışkanlığının yaş ile ilgili olduğu, okuma ile ilgili kendine güvenen, çalışan ve bu alanda performans gösteren öğrencilerin diğerlerine oranla daha başarılı oldukları söylenebilir. Bunlara ek olarak “ders sürecine yönelik ön yargılara kapılma” (β = -,570), “konuları anlayamamaktan korkma ve endişelenme” (β = -,519), ile “cinsiyet” (β = -,553), değişkenlerinin okuma alışkanlığını negatif yönde anlamlı olarak yordadıkları tespit edilmiştir. Cinsiyet ise okuma alışkanlığının negatif yordayıcılarından. Bu durumda erkek öğrencilerin okuma alışkanlıklarının kız öğrencilere oranla daha iyi düzeyde olduğu söylenebilir.

Sonuç ve tartışma

Çalışmada 8. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıkları ve Türkçe dersi öz yeterlik algıları tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu amaçla öncelikle öğrencilerin okuma alışkanlıkları ve Türkçe dersi öz yeterlik algılarının ne düzeyde olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır. Ortalamalara bakıldığında Türkçe dersi öz yeterlik algı ölçeğinin “kendine güvenme” alt boyutunda öğrencilerin ortalamalarının orta düzeyde olduğu, “çalışmayı, araştırmayı sevme” alt boyutunda ise iyi düzeyde olduğu, “konuları anlayamamaktan korkma ve endişelenme” alt

boyutunda ise kötü düzeyde olduğu, “performans gösterme ve yardım etme” alt boyutunda ortalamalarının iyi düzeyde olduğu, “ders sürecine yönelik ön yargılara kapılma” alt boyutunda ortalamalarının kötü düzeyde olduğu tespit edilmiştir. “Okuma alışkanlığı” ölçeğinde ise öğrencilerin ortalamalarının iyi düzeyde olduğu tespit edilmiştir. İnnalı ve Aydın (2014) ise 8. sınıf öğrencileri ile yaptıkları bir çalışmada öğrencilerin okur öz yeterliklerinin iyi düzeyde olduğu sonucuna varmıştır. Karasakaloğlu, Saracaloğlu ve Özelçi (2012) yaptıkları bir çalışmada sınıf öğretmeni adaylarının eleştirel okuma öz yeterlik algılarının düşük olduğunu tespit etmişlerdir. Mete (2012) ise yaptığı bir çalışmada 8. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlığına ilişkin tutum düzeylerinin genel olarak “yüksek” seviyede olduğunu tespit etmiştir. Batur, Gülveren ve Bek (2010) yaptıkları bir çalışmada öğretmen adaylarının okuma alışkanlığına ilişkin tutumlarının olumlu olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Çalışmada incelenen bir diğer konu ise okuma alışkanlığı ile Türkçe dersi öz yeterlik algı arasında bir ilişki olup olmadığıdır. Bu amaçla yapılan korelasyon analizi sonuçlarına göre okuma alışkanlığı ile Türkçe dersi öz yeterlik algı arasında yüksek düzeyde negatif yönde bir ilişki tespit edilmiştir. Okuma alışkanlığı ile Türkçe dersi öz yeterlik algı ölçeğinin alt boyutlarından olan “kendine güvenme” arasında pozitif yönde orta düzeyde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuca göre okuma alışkanlıkları iyi olan öğrencilerin bu anlamda kendine güvenen ve okumaya olumlu bakan öğrenciler oldukları söylenebilir. Diğer yandan Türkçe dersi öz yeterlik algı ölçeğinin alt boyutları arasında pozitif yönde zayıf düzeyde ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bu ilişkiler ölçeğin alt boyutlarından “konuları anlayamamaktan korkma ve endişelenme” ile “çalışmayı, araştırmayı sevme” arasında, “ders sürecine yönelik ön yargılara kapılma” ile “konuyu anlayamamaktan korkma ve endişelenme” arasında, “performans gösterme ve yardım etme” ile “çalışmayı, araştırmayı sevme” arasında, “çalışmayı, araştırmayı sevme” ile “kendine güvenme” arasında olduğu, bunlara ek olarak Türkçe dersi öz yeterlik algı ölçeğinin alt boyutlarından “performans gösterme ve yardım etme” ile “okuma alışkanlığı” arasında ve “kendine güvenme” ile “okuma alışkanlığı” arasında pozitif yönde zayıf düzeyde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca “performans gösterme ve yardım etme” ile “kendine güvenme” arasında da pozitif yönde çok zayıf düzeyde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuca göre anlama ve öğrenme ile ilgili endişe duyan öğrencilerin çalışmaya ve araştırmaya daha fazla vakit ayırdığı, ayrıca bu öğrencilerin ders süreci ile ilgili ön yargılarının olduğu söylenebilir. Ayrıca ders çalışan ve çaba sarf eden öğrencilerin kendine güvenen öğrenciler olduğu söylenebilir. Okuma alışkanlığı olan öğrencilerin azda olsa çaba sarf eden ve kendine güvenen öğrenciler olduğu söylenebilir. Dikkati çeken bir diğer sonuç da “okuma alışkanlığı” ile Türkçe dersi öz yeterlik algı ölçeğinin alt boyutlarından “ders sürecine yönelik ön yargılara kapılma” arasında ve yine okuma alışkanlığı ile “konuları anlayamamaktan korkma ve

endişelenme” arasında yüksek düzeyde negatif yönde bir ilişki olmasıdır. Bu sonuca göre okuma alışkanlığı arttıkça ders sürecine ve konuları anlama durumuna yönelik korku ve endişe azalmaktadır denebilir. Son olarak Türkçe dersi öz yeterlik algı ölçeğinin alt boyutları olan “ders sürecine yönelik ön yargılara kapılma” ile “çalışmayı, araştırmayı sevme” arasında orta düzeyde negatif yönde bir ilişki olduğu, “performans gösterme ve yardım etme” ile “konuları anlayamamaktan korkma ve endişelenme” arasında zayıf düzeyde negatif yönde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuca göre ise çalışan ve araştıran öğrencilerin ders süreci ile ilgili ön yargılarının azaldığı, okuma ile ilgili performans gösteren ve çaba sarf eden öğrencilerin konuları anlayamamakla ilgili korku ve endişelerinin azaldığı söylenebilir. Özsoy Güneş, Çıngıl Barış ve Kırbaslar, (2013) yaptıkları bir çalışmada öğretmen adaylarının matematik okuryazarlığı öz yeterlik algıları ile eleştirel düşünceleri arasında anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki olduğunu tespit etmişlerdir. Adal ve Yavuz (2017) yaptıkları bir çalışmada öğrencilerin matematik öz yeterlik algıları ile matematik kaygıları arasındaki ilişkiye bakmışlar ve öz yeterlik ile pozitif tutum arasında zayıf düzeyde pozitif ilişki olduğunu, negatif tutum arasında zayıf düzeyde negatif bir ilişkinin olduğunu tespit etmişlerdir.

Bu sonuçlara göre; okuma ile ilgili çalışmayı ve okumaya yönelik performans gösteren öğrencilerin okuma ile ilgili kendine güven duydukları ve okuma alışkanlıklarının bu nedenlerden olumlu olduğu söylenebilir. Yani okumayı sevdiği için okuma ile ilgili çaba sarf eden öğrencilerin diğerlerine oranla kendine güvenleri daha yüksektir. Bu durum da okuma alışkanlığı düzeylerinin daha iyi durumda olmasını sağlamaktadır. Diğer yandan okuma alışkanlığını ders sırasında ön yargılarından dolayı endişelenen veya konuları anlayamamaktan korkan öğrencilerin okuma alışkanlıkları zayıftır denebilir. Zira bu değişkenler okuma alışkanlığını negatif yönde yordamaktadırlar. Yani okuma alışkanlığı zayıf olan öğrencilerin ders sırasında konuları anlayamamaktan korktuğu ve süreç içerisinde endişelendiği söylenebilir. Ancak okuma alışkanlığı azaldıkça endişe ve kaygı düzeyi artmaktadır. Okuma alışkanlığı arttıkça ise endişe ve kaygı düzeyi azalmakta ve kendine güvenme ve okuma ile ilgili çaba sarf etme artmaktadır. Cinsiyet ise okuma alışkanlığının negatif yordayıcılarından biridir. Bu durumda erkek öğrencilerin okuma alışkanlıklarının kız öğrencilere oranla daha iyi düzeyde olduğu söylenebilir. İnnalı ve Aydın (2014) yaptıkları çalışma sonucunda kız öğrencilerin okuma alışkanlıklarının erkek öğrencilere oranla daha iyi düzeyde olduğunu tespit etmişlerdir. Kafkas, Açıkan, Çoban ve Karademir (2010) ise yaptıkları bir çalışma sonucunda erkek öğretmen adaylarının öz yeterlik algı düzeylerinin kız öğretmen adaylarına oranla daha yüksek düzeyde olduğunu tespit etmişlerdir. Mete (2012) yaptığı bir çalışmada kız öğrencilerin okumaya yönelik tutumlarının erkek öğrencilere oranla daha iyi olduğunu tespit etmiştir. Özsoy (2015) yaptığı

bir çalışmada 8. sınıf öğrencilerinin yazma öz yeterlik algılarının kız öğrenciler lehine olumlu düzeyde olduğunu tespit etmiştir.

Kaynaklar

- ADAL, A. A. ve YAVUZ, İ. (2017). Ortaokul Öğrencilerinin Matematik Öz Yeterlik Algıları ile Matematik Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişki. *Uluslararası Alan Eğitimi Dergisi*, 3(1), 20-41.
- BALCI, A. (2009). İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Kitap Okuma Alışkanlığına Yönelik Tutumları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(11), 265-300.
- BANDURA, A. (1997). *Self-Efficacy: The Exercise of Control*. New York: Freeman
- BATUR, Z., GÜLVEREN, H. ve BEK, H. (2010). Öğretmen Adaylarının Okuma Alışkanlıkları Üzerine Bir Araştırma: Uşak Eğitim Fakültesi Örneği. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(1), 32-49.
- BİRCAN, İ., ve TEKİN, M. (1989). Türkiye’de Okuma Alışkanlığının Azalması Sorunu ve Çözüm Yolları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 22(1), 393-410.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş, ÇAKMAK, E. K., AKGÜN, Ö. E., KARADENİZ, Ş. ve DEMİREL, F. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (8. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- DURUKAN, E. ve MADEN, S. (2012). Türkçe Dersi Özyeterlik Algısı Ölçeği (TDÖAÖ): Güvenirlik ve Geçerlik Çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43(43), 164-173.
- EPÇAÇAN, C. (2013). Çoklu Zekâya Dayalı Etkinliklerin Öğrencilerin Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutuma ve Okuduğunu Anlama Öz Yeterlik Algısına Etkisi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 171(171), 209-236.
- GÖMLEKSİZ, M. N. (2004). Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Bir Tutum Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirliği. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(2), 185-195.
- GÜNDÜZ, O. ve ŞİMŞEK, T. (2011). *Anlama Teknikleri 1 Uygulamalı Okuma Eğitimi*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- İNNALİ, H. Ö., ve Aydın, İ. S. (2014). İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Okur Öz Yeterliklerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Turkish Studies*, 9(9), 651-682.
- KAFKAS, M. E., AÇAK, M., ÇOBAN, B., ve KARADEMİR, T. (2010). Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Öz Yeterlik Algıları ile Mesleki Kaygıları Arasındaki İlişki. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 93-111.
- KARASAKALOĞLU, N., SARACALOĞLU, A. S., ve ÖZELÇİ, S. Y. (2012). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Eleştirel Okuma Öz-Yeterliklerine İlişkin Algıları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(19), 405-422.
- KARASAR, N. (2010). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayınları.
- METE, G. (2012). İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı Üzerine Bir Araştırma (Malatya İli Örneği). *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 1(1), 43-66.
- ÖZONAT, Z. (2015). Sekizinci sınıf öğrencilerinin yazma öz yeterlik algıları. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(2), 207-220.
- ÖZSOY GÜNEŞ, Z., ÇİNGİL BARIŞ, Ç., ve KIRBAŞLAR, F. G. (2013). Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Matematik Okuryazarlığı Öz-Yeterlik Düzeyleri İle Eleştirel

- Düşünme Eğilimleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. *Hasan Âli Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1), 47-64.
- SARACALOĞLU, A. S., KARASAKALOĞLU, N., ve Gencel, İ. E. (2010). Türkçe Öğretmenlerinin Özyeterlik Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(33), 265-283.
- TOPAL, M., ve AKGÜN, Ö. E. (2015). Eğitim Fakültesinde Okuyan Öğretmen Adaylarının Eğitim Amaçlı İnternet Kullanımı Öz Yeterlik Algılarının İncelenmesi: Sakarya Üniversitesi Örneği. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(1), 343-364.
- UZUNÇAKMAK, P. (2005). *Successful and Unsuccessful Readers' Use of Reading Strategies*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Bilkent Üniversitesi Sosyal Bilimler ve Ekonomi Enstitüsü.
- ZİMMERMAN, B. J. (1995). Self-efficacy and Educational Development. A. Bandura (Ed.), *Self-Efficacy in Changing Societies* (s. 202-231). New York: Cambridge University Press.